

LAKIALOITE 59/2004 vp

Laki lukiolain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle eduskunnalle laiksi lukiolain 18 §:n muuttamisesta (HE 47/2004 vp).

Lukiolain (629/1998) mukaan lukiokoulutuksen tavoitteena on yleissivistävyys. Lukion tulee tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi lukion tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana.

Ylioppilastutkinnon tarkoituksena on selvittää, onko opetetut tiedot omaksuttu, ja arvioida opiskelijan kypsyyden eli tiedon hallinta. Ylioppilastutkinto painottuu nykyisellään varsin voimakkaasti kielten osaamisen arviointiin. On huomattava, että tutkinto on tällä hetkellä mahdollista suorittaa kirjoittamalla 3—5 kielialinetta ja matematiikan tai vaihtoehtoisesti reaaliaineiden ryhmän voi jättää suorittamatta kokonaan. Matematiikka ja reaaliaineet ovat kuitenkin 30—50 % lukion opiskelluista kursseista. Koska matematiikka ja reaalikoe ovat keskenään vaihtoehtoisia, matematiikka ja luonnontieteellisen osaamisen jotkin osa-alueet voivat jäädä tutkinnossa täysin toissijaiseen asemaan.

Ylioppilastutkinnon kokeilu- eli rakennekoekielulukioissa on ylioppilastutkinnon pakollisena kokeena suoritettava vain äidinkieli ja kirjallisuus. Tämän lisäksi on suoritettava kolme pakollista koetta, joista vähintään yhden on oltava

vaativamman tason koe. Toisen kielen pakollisuus on poistettu, ja pakollisten kokeiden määrä on pysynyt samana. Kokeilu on lisännyt jonkin verran matematiikan kokeen suorittamista. Kriittikiä ja aiheellista huolta kokeilussa on kuitenkin aiheuttanut erityisesti toisen kotimaisen kielen asema ylioppilastutkinnon osana. Ylioppilastutkinnon kehittämistyöryhmä on todennut muistiossaan (19:2000), että kielten asema on heikentynyt, kun niiden poisvalintaan on tarjoutunut mahdollisuus. Hallitus kuitenkin esittää, että rakennekokeilun ylioppilastutkintomalli säädetään pysyväksi.

Jotta ylioppilastutkinto lukiossa opitun yleissivistyksen mittarina voitaisiin taata, tulisi tutkinnon rakennetta muuttaa hallituksen esittämästä siten, että suoritettavien kokeiden vähimmäismäärä nostetaan neljästä viiteen, minkä lisäksi olisi mahdollista suorittaa yksi tai useampi ylimääräinen koe. Tutkintoon osallistuvan olisi aina suoritettava äidinkielen ja kirjallisuuden koe.

Pakollisten kokeiden määrän nostamisella viiteen voitaisiin selvästi laaja-alaisemmin arvioida opiskelijan lukiossa annetun opetuksen omaksumista ja tutkinnon edellyttämää kypsyystä. Koska pakollisia kokeita olisi enemmän, mahdollisuus, jossa opiskelija suorittaisi tutkinnon vain itselle mielekkäistä ja helpoista aineista, vähenisi. Samalla kohoaisi myös tutkinnon vaatimustaso. Kehittämistyöryhmä on katsonut, että ainevalinnaisuuden lisääminen tukee lukio-opintojen monipuolisuutta ja että tutkintoa tulisi kehittää valinnaisempaan suuntaan. Aloitteen

mukainen ylioppilastutkinto tukisi tätä kehitystä huomioiden kuitenkin sen, että vaikka lukiossa opiskelijalla on mahdollisuus eri ainevalinnoilla painottaa omia osaamisalueitaan, ylioppilastutkinnon yleissivistävyydestä ja vaatimustasosta ei tingitä.

Koska lukio on yleissivistävä koulu, tulisi ylioppilastutkinnonkin mitata ensisijaisesti opiskelijan yleissivistystä. Jaetun tiedon lisäksi mm. kyky käsitellä tietoja, kriittisyys ja analyttisyys ovat taitoja, jotka kuuluvat nykyiseen yleissivistykseen ja ovat jatko-opinnoissakin tärkeitä. Tutkinto ei saisi jäädä liian yksipuoliseksi eikä vaativuustasoltaan liian kevyeksi. Aloitteessa esitetty malli painottaisi lukion ja ylioppilastutkinnon yleissivistävää luonnetta hallituksen esitystä selvemmin. Viiden pakollisen aineen

vaatimus korostaisi tutkinnon monipuolisuutta sekä vahvistaisi hallituksen esitystä selkeämmin toisen kotimaisen kielen, mutta samalla myös matematiikan asemaa tutkinnon osana.

Lakialoitteessa esitetään lukiolain 18 §:n 2 momentti muutettavaksi siten, että ylioppilastutkintoon kuuluisi neljän kokeen sijasta vähintään viisi koetta, minkä lisäksi tutkintoon osallistuva voisi suorittaa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen. Tutkintoon osallistuvan olisi aina suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe. Muutoin hallituksen esitys hyväksyttäisiin esitetyssä muodossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lukiolain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 478/2002, seuraavasti:

18 §

Ylioppilastutkinto

(1 mom. kuten HE)

Ylioppilastutkintoon kuuluu vähintään *viisi* koetta. Tutkintoon osallistuvan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä

koe. Viiden kokeen lisäksi tutkintoon osallistuva voi suorittaa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen.

(3—5 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös
(kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 2004

Irina Krohn /vihr
Heidi Hautala /vihr
Satu Hassi /vihr
Jyrki Kasvi /vihr

Janina Andersson /vihr
Osmo Soininvaara /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Tuija Brax /vihr